

Maciej Kaliski*, Zdzisław Jedynak, Beata Trzaskus-Żak**

CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE CENY ROPY NAFTOWEJ W ŚWIECIE W ROKU 2006***

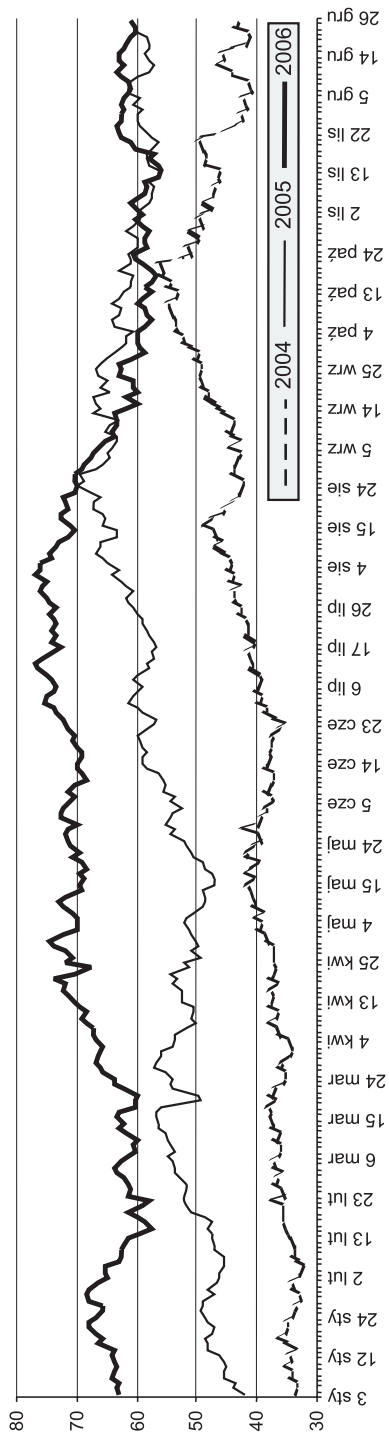
W roku 2006 średnia cena ropy naftowej West Texas Intermediate (WTI) wyniosła 66,02 dolara za baryłkę [dol./b] (1 baryłka ropy = 159 litrów = 0,136 tony, 1 tona ropy = 7,35 baryłki) [19]. Stanowiło to wzrost w stosunku do roku 2005 o 17%. Z początkiem roku 2006 oceniano, że wartość surowca będzie się kształtować na poziomie 55–65 dol./b. W lutym ubiegłego roku Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) przedstawiła prognozę, zgodnie z którą cena miała utrzymywać się w okolicy 60 dol./b. Zakładano, że w sytuacji wystąpienia zakłóceń w dostawach cena ta może wzrosnąć powyżej 70 dol./b. Według prognoz agencji Bloomberg z kwietnia ubiegłego roku średnia, przewidywana cena ropy naftowej w roku 2006 miała się kształtować na poziomie 63 dol./b [14].

Światowy rynek ropy naftowej w minionym roku charakteryzował się bardzo dużą wrażliwością na zmiany wielkości wydobycia. Wynikało to z ograniczonych możliwości realnego zwiększenia podaży oraz zastąpienia surowca innym alternatywnym źródłem energii. Na wzrost cen wpływało zamieszanie wokół irańskiego programu atomowego, niepewna sytuacja polityczno-społeczna w Iraku, Libanie oraz w Nigerii. Istotnym czynnikiem były również warunki pogodowe w okresie letnim oraz niepokój wywołany sezonem huraganów w regionie Zatoki Meksykańskiej. W minionym okresie utrzymywał się nadal dynamiczny rozwój gospodarczy w regionie Azji – Pacyfiku, kształtując dynamikę popytu na ropę naftową. Z końcem roku 2006 nastąpił spadek cen ropy naftowej do poziomu poniżej 60 dol./b. OPEC w celu przeciwdziałania dalszym tendencjom spadkowym wprowadziła ograniczenia podażowe. Ceny ropy naftowej WTI w latach 2004–2006 przedstawiono na rysunku 1, natomiast średnią miesięczną cenę w roku 2006 w tabeli 1.

* Wydział Wiertnictwa, Nafty i Gazu AGH, Kraków

** Wydział Górnictwa i Geoinżynierii AGH, Kraków

*** Praca wykonana w ramach badań statutowych

Rys. 1. Cena ropy naftowej WTI w latach 2004–2006 [dol./b]

Źródło: opracowanie własne na podstawie [9]

Tabela 1

Średnia miesięczna cena ropy naftowej w roku 2006 [dol./b]

2006	sty- czeń	luty	ma- rzec	kwie- cień	maj	czer- wiec	lipiec	sier- pień	wrze- sień	paź- dzier- nik	listo- pad	gru- dzień
Koszyk OPEC	52,65	58,29	57,87	64,44	65,11	64,6	68,89	68,81	59,34	54,97	55,42	57,95
Brent	57,02	62,86	62,08	70,35	69,83	68,69	73,66	73,11	61,71	57,8	58,92	62,33
WTI	59,36	65,19	62,82	69,46	70,89	70,88	74,33	73,01	64,00	58,82	58,94	61,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie [19]

Na wysokie ceny ropy naftowej w roku 2006 wpłynęła niepewna sytuacja polityczno-społeczna w świecie. W Iraku ponad trzy lata po rozpoczęciu konfliktu nie udało się osiągnąć założonego poziomu stabilizacji. Wielokrotnie dochodziło do fali przemocy skierowanej również w sektor naftowy. Iracki minister ropy Hussain al Shahrastani oceniał, że nie ma realnych szans na zwiększenie podaży. W celu osiągnięcia wydobywania na poziomie 6 mln b/d w roku 2012, konieczne są nakłady wysokości 12–20 mld dol [4]. Natomiast sytuacja polityczno-społeczna stwarzała duże ryzyko inwestycyjne w tym kraju.

W centrum uwagi polityków był też Iran. Podejmował on działania zmierzające do realizacji aspiracji atomowych. Sprawa Iranu trafiła pod obrady Rady Bezpieczeństwa ONZ. W roli mediatora występowała Rosja oraz Europa. Stany Zjednoczone oficjalnie uwzględniały w swoich planach użycie siły w rozwiązaniu konfliktu. Wielokrotnie dochodziło do wzajemnych oskarżeń. Istniała groźba nałożenia sankcji gospodarczych. Takie zachowanie podmiotów na rynku, mimo że nie stwarzało to realnego zagrożenia, wywoływało wzrost cen.

Iran jest czwartym producentem ropy naftowej w świecie. Eksport kształtował się na poziomie 2,6 mln b/d [1]. Nałożone sankcje wpłynęłyby niekorzystnie na całą gospodarkę tego kraju. Istotnym zagrożeniem byłoby embargo na technologie dla przemysłu naftowego oraz ograniczenie dostaw benzyny (brak wystarczającej wewnętrznej mocy przerobowej).

W odpowiedzi Iran zapowiedział, że jakiegokolwiek próby nałożenia sankcji gospodarczych będą związane z ograniczeniem dostaw ropy naftowej na rynki zewnętrzne. Dodatkowo obawy świata były związane z możliwością zablokowania Cieśniny Ormuz, głównego szlaku transportu ropy naftowej z Zatoki Perskiej. To przyczyniłoby się do osłabienia interesów geopolitycznych i energetycznych innych regionów świata m.in. Europy Zachodniej (głównie Francji, Niemiec oraz Włoch). Niekorzystnie wpłynęłoby również na Chiny, które w roku 2005 podpisały kontrakt z Iranem na import ropy naftowej i gazu ziemnego przez najbliższe 25 lat (o wartości 100 mld dol.) [8]. Również Rosja utrzymywała bezpośrednie kontakty handlowe z tym krajem. Analitycy oceniali, że zakłócenia podaży z tego regionu wpłynęłyby na wzrost ceny ropy naftowej do poziomu 100 dol./b.

Nigeria była w roku 2006 największym w Afryce i ósmym producentem w świecie ropy naftowej. Stany Zjednoczone odbierały od niej około 20% eksportu tego surowca. W praktyce cały przemysł wydobywczy koncentrował się w okolicy delty Nigru. W roku 2006 wielokrotnie dochodziło na terenie tego kraju do licznych ataków na pola naftowe,

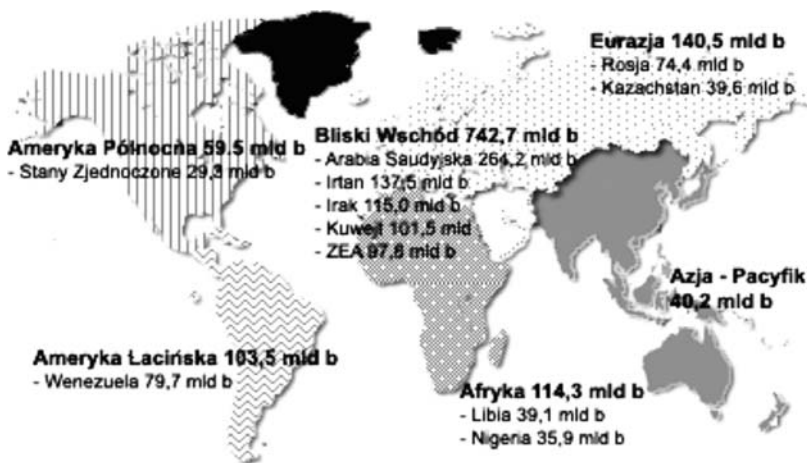
przeprowadzanych przez nigeryjskich rebeliantów. Wpływało to na obniżenie podaży i czyniło ten region mało perspektywicznym. W lutym 2006 roku doszło m.in. do porwania dziesięciu pracowników firmy Wilbros związanej z Royal Dutch Shell Plc. W tym okresie została podjęta decyzja o wyłączeniu z eksploatacji złóż produkujących 455 tys. b/d [13]. W sierpniu uprowadzono kolejnych trzech pracowników kompanii naftowej. W grudniu przeprowadzono atak na terminal naftowy należący do Eni SpA. Na rok 2007 zaplanowano wybory prezydenckie, co jednak nie zapowiada stabilizacji w tym kraju.

Wzrost cen ropy naftowej w okresie lipca i sierpnia, był związany z niepewną sytuacją geopolityczną na Bliskim Wschodzie wywołaną konfliktem zbrojnym pomiędzy Izraelem i Libanem. Obawy na rynku wynikały z niepewności reakcji państw OPEC oraz dostaw z tego regionu. Eksperci oceniali, że w każdej chwili w tym okresie cena mogła przekroczyć barierę 80 dol./b.

Krótkotrwałe wahania cen ropy naftowej wynikały również z doświadczeń roku 2005, (w okresie od czerwca do listopada, zakłócenia na rynku wywołały huragany w rejonie Zatoki Meksykańskiej, które poważnie uszkodziły infrastrukturę wydobywczą) [1].

Spadek ceny surowca na giełdach towarowych pod koniec roku 2006 kształtowała m.in. ciepła zima osłabiająca popyt w północnej części Stanów Zjednoczonych. Region ten to około 80% wewnętrznego zapotrzebowania na olej opałowy.

Zasoby ropy naftowej w świecie kształtowały się na poziomie 1,20 bln baryłek [15]. Struktura geograficznego ich rozmieszczenia była bardzo nierównomierna. Występował wysoki stopień koncentracji głównie w krajach słabo rozwiniętych, w których wewnętrzne wykorzystanie surowca było i jest stosunkowo niewielkie, zaś eksport stanowi niekiedy jedyne źródło dochodów. Regiony uprzemysłowione posiadały najczęściej ograniczoną bazę surowcową, która nie zaspokajała w pełni ich wewnętrznej konsumpcji. Rozmieszczenie zasobów ropy naftowej w świecie przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Rozmieszczenie zasobów ropy naftowej w świecie w roku 2005

Źródło: opracowanie własne na podstawie [15]

Podaż ropy naftowej w roku 2006 wyniosła 85,2 miliona baryłek dziennie [mln b/d]. Stanowiło to wzrost w stosunku do okresu poprzedniego o 0,7 mln b/d [16]. Najwyższy poziom odnotowano w trzecim kwartale, co wpłynęło m.in. na spadek ceny ropy naftowej. Zakłócenia podaży na rynku w analizowanym roku były wywołane m.in. atakami skierowanymi w przemysł naftowy w Arabii Saudyjskiej, Iraku oraz Nigerii. W sierpniu z powodu korozji ropociągu, koncern British Petroleum informował, że zamyka największe pole naftowe Prudhoe Bay na Alasce (dostawy miały zostać zmniejszone o 400 tys. b/d) [10]. W październiku nastąpiło wstrzymanie wydobycia na dwóch norweskich platformach (Morze Północne i Norweskie) [12].

Średnie wydobycie w krajach OPEC kształtowało się na poziomie 29,7 mln b/d [16]. W porównaniu do roku poprzedniego stanowiło to niewielki spadek. Obniżenie wydobycia odnotowano w Arabii Saudyjskiej (-0,09 mln b/d), Nigerii (-0,18 mln b/d), Wenezueli (-0,15 mln b/d) oraz w Indonezji (-0,05 mln b/d). Największą podaż osiągnęła Arabia Saudyjska 8,97 mln b/d. W marcu uruchomiono tam nowy obiekt wydobywczy Haradh (koszt 850 mln dol.). Pozwoliło to zwiększyć moc podażową o 330 tys. b/d (całość 11,33 mln b/d) [11].

W minionym roku OPEC w sytuacji wystąpienia tendencji spadkowych wielokrotnie zapowiadał obniżenie limitów wydobycia. Ze względu na ograniczoną możliwość realnego zwiększenia podaży przez kraje nie wchodzące w skład tej organizacji, światowy rynek ropy naftowej reagował gwałtownie. W styczniu pojawiły się już pierwsze sygnały. 1 października Nigeria oraz Wenezuela podjęły decyzję o redukcji wydobycia o 120 tys. i 50 tys. b/d. Redukcja ta nie wywołała jednak gwałtownych wzrostów ceny. W październiku podczas nadzwyczajnego spotkania w Katarze, OPEC zdecydował o ograniczeniu wydobycia od 1 listopada 2006 roku o 1,2 mln b/d. Działania te miały na celu powrót ceny ropy naftowej do poziomu 60 dol./b. W grudniu pojawiła się kolejna zapowiedź o dalszej redukcji podaży. Od 1 lutego 2007 roku nastąpiło zmniejszenie wydobycia o 500 tys. b/d.

Podaż w krajach należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) kształtowała się na poziomie 20,1 mln b/d [16]. W porównaniu do roku 2005 odnotowano spadek o 0,26 mln b/d, głównie w Europie (Norwegia oraz Wielka Brytania). Najwyższe wydobycie osiągnięto w regionie Ameryki Północnej.

W pozostałych krajach wyniosło ono 28,8 mln b/d (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 0,8 mln b/d) [16]. Na taką sytuację miały wpływ przede wszystkim kraje byłego ZSRR, Brazylia oraz Angola. Największa podaż w świecie w roku 2006 została odnotowana w Rosji na poziomie 9,65 mln b/d (11,3%) [19]. Wydobycie ropy naftowej w świecie w latach 2005–2006 oraz prognozę na rok 2007 przedstawiono w tabeli 2.

Poziom **zapasów paliw płynnych** wielokrotnie wpływał na cenę ropy naftowej. Ze względu na ograniczone możliwości podażowe w świecie, miał on strategiczne znaczenie w sytuacji wystąpienia zakłóceń w dostawach. Pozwalały zapewnić stabilizację na rynku i przeciwdziałały gwałtownym wzrostom cen. Poziom zapasów ropy i produktów naftowych w roku 2006 w wybranych krajach przedstawiono w tabeli 3.

Eksport ropy naftowej zapewniał wielu krajom producentom bardzo duże przychody. W OPEC w roku 2006 osiągnął wartość 600 mld dol (wzrost w stosunku do roku 2002 o 400 mld dol) [7]. Wiele państw OPEC reinwestowało uzyskane dochody. Podobna sytuacja kształtowała się w Rosji, w Nigerii oraz Wenezueli.

Tabela 2

Światowa podaż ropy naftowej w latach 2005–2007 [mln b/d]

	2005				2006				2007						
	I	II	III	IV	Śred.	I	II	III	IV	Śred.	I	II	III	IV	Śred.
	Kraje OECD	20,9	20,9	19,7	19,8	20,3	20,2	19,8	19,9	20,4	20,1	20,8	20,2	20,1	20,6
Ameryka Pół.	14,5	14,7	13,7	13,8	14,1	14,2	14,2	14,3	14,6	14,3	14,8	14,4	14,3	14,5	14,5
Europa	5,9	5,7	5,4	5,5	5,6	5,5	5,1	4,9	5,2	5,2	5,4	5,6,2	5,1	5,4	5,3
Azja – Pacyfik	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Pozostałe kraje:	27,5	27,7	28,2	28,4	28,0	28,4	28,6	28,9	29,2	28,8	29,4	29,7	30,1	30,5	29,9
Rosja, WNP	11,5	11,5	11,7	11,9	11,6	11,7	12,0	12,2	12,3	12,1	12,3	12,5	12,6	12,8	12,5
Europa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Chiny	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,8	3,7
Poz. Azja – Pac.	2,7	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Ameryka Łac.	4,2	4,4	4,3	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,5	4,4	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6
Bliski Wschód	1,9	1,9	1,9	1,8	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Afryka	3,5	3,6	3,8	3,9	3,7	3,9	3,9	4,0	4,1	4,0	4,2	4,4	4,6	4,7	4,5
Starty tech.	1,9	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Pozostałe	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
OPEC	33,7	34,2	34,5	34,5	34,2	34,5	34,5	34,7	33,8	34,4	–	–	–	–	–
Ropa naftowa	29,3	29,7	30,0	29,9	29,7	29,9	29,8	30,0	29,1	29,7	–	–	–	–	–
NGLs	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5	4,6	4,7	4,7	4,7	4,7	4,8	4,8	4,9	5,0	4,9
Suma	84,1	84,8	84,3	84,7	84,5	85,2	84,9	85,5	85,4	85,2	–	–	–	–	–

Źródło: [16]

Tabela 3

Poziom zapasów ropy i produktów naftowych w roku 2006 w Stanach Zjednoczonych, w Europie Zachodniej oraz w Japonii [mln b]

2006	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	paź- dziernik	listopad	grudzień
Stany Zjednoczone												
Strategiczne rezerwy naftowe	683,80	684,70	686,30	687,80	688,60	688,50	688,50	687,90	687,90	688,50	688,6	688,60
Ropa naftowa	320,80	333,20	343,20	346,80	346,50	340,40	333,10	330,60	328,80	334,60	332,20	317,50
Produkty naftowe	703,50	690,90	664,40	660,00	682,30	704,40	723,30	736,10	759,90	729,10	724,90	709,60
Europa Zachodnia												
Ropa naftowa	481,40	480,10	487,30	486,00	493,92	489,32	502,70	494,70	487,20	490,80	495,90	487,90
Produkty naftowe	647,50	638,10	628,50	634,30	629,34	632,38	627,30	627,70	627,50	629,40	630,20	639,30
Japonia												
Ropa naftowa	95,10	98,60	108,90	113,50	123,60	117,30	116,40	117,50	110,30	116,70	114,90	112,10
Produkty naftowe	65,50	64,00	59,70	58,10	64,40	65,60	67,50	78,30	84,10	96,70	92,50	86,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie [19]

Zapotrzebowanie na ropę naftową w roku 2006 utrzymało tendencje wzrostową. Ukształtowało się na poziomie 84,4 mln b/d [16]. Stanowiło to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,93%. Najwyższy poziom popytu odnotowywały kraje OECD: Stany Zjednoczone 20,6 mln b/d, Europa Zachodnia 15,5 mln b/d oraz Japonia 5,2 mln b/d. W pozostałych krajach popyt osiągnął poziom 35,1 mln b/d.

Do głównych obszarów kształtujących wzrost wartościowy popytu należały Chiny oraz kraje Bliskiego Wschodu. Zapotrzebowanie na ropę naftową w świecie w latach 2005–2006 oraz prognozę na rok 2007 przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Światowa zapotrzebowanie na ropę naftową w latach 2005–2007 [mln b/d]

	2005					2006					2007				
	I	II	III	IV	Śred.	I	II	III	IV	Śred.	I	II	III	IV	Śred.
Kraje OECD	50,7	48,6	49,2	50,0	49,6	50,2	48,0	48,8	50,2	49,3	50,3	48,2	49,4	50,6	49,6
Ameryka Pół.	25,6	25,3	25,6	25,5	25,5	25,1	25,1	25,5	25,7	25,4	25,6	25,4	25,9	26,1	25,7
Europa	15,6	15,2	15,6	15,7	15,5	15,8	15,0	15,4	15,7	15,5	15,6	15,1	15,5	15,7	15,5
Azja – Pacyfik	9,4	8,1	8,1	8,8	8,6	9,3	7,9	7,9	8,8	8,5	9,2	7,8	8,0	8,8	8,4
Pozostałe kraje	33,9	33,9	34,1	34,1	34,0	34,6	35,0	35,1	35,6	35,1	35,7	36,0	35,9	36,8	36,1
Rosja, WNP	3,8	3,7	3,8	3,9	3,8	3,9	3,7	3,9	4,1	3,9	4,0	3,7	3,9	4,1	3,9
Europa	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Chiny	6,6	6,4	6,6	6,8	6,6	6,8	7,1	6,9	7,2	7,0	7,1	7,4	7,3	7,6	7,4
Poz. Azja – Pac.	8,9	8,9	8,6	8,7	8,8	8,9	8,9	8,7	9,0	8,9	9,0	9,1	8,9	9,2	9,0
Ameryka Łac.	5,0	5,1	5,2	5,1	5,1	5,1	5,2	5,3	5,2	5,2	5,1	5,3	5,4	5,3	5,3
Bliski Wschód	6,0	6,1	6,4	6,0	6,1	6,3	6,4	6,7	6,4	6,5	6,7	6,8	6,8	6,9	6,8
Afryka	2,9	2,9	2,8	2,9	2,9	3,0	3,0	2,9	3,0	2,9	3,0	3,0	2,9	3,0	3,0
Suma	84,5	82,4	83,3	84,1	83,6	84,8	83,0	83,9	85,7	84,4	86,1	84,2	85,3	87,5	85,8

Źródło: [19]

Wzrost gospodarczy odgrywał bardzo dużą rolę w procesie kształtowania światowych cen ropy naftowej [1]. Występował silny związek pomiędzy dynamiką rozwoju poszczególnych regionów, a wzrostem konsumpcji tego surowca. Ogólnie światowy wzrost gospodarczy w roku 2006 wyniósł 5,1%. Duży wpływ na taką sytuację miały kraje rozwijające się (6,0%). Najwyższy poziom wzrostu gospodarczego odnotowywały Chiny (10,4%). Istotną rolę odegrały również kraje byłego ZSRR (7,3%). W OECD wyniósł on 3,0% [18].

Według **prognoz** analityków z Banku Światowego **ceny ropy w roku 2007** utrzymać się będą na poziomie 56 dol./b [5]. Rosja z końcem lutego bieżącego roku przedstawiła zbliżoną prognozę (55 dol./b) [6]. Natomiast Economist Intelligence Unit (EIU) oraz Energy Information Administration zakładają, że cena będzie kształtować się w okolicy 60 dol./b [9, 20]. Rok 2008 będzie okresem stabilizacji cen ropy naftowej. Dolny próg w latach 2007–2008 według EIU będzie kształtować się na poziomie 50 dol./b [20]. Według rosyjskiego ministerstwa finansów, w 2008 roku za ropę trzeba będzie płacić przeciętnie 53 dol./b [6].

W latach 2009–2011 analitycy z EIU oceniają, że ceny surowca na światowych giełdach będą kształtować nadal tendencje zniżkowe, w związku z wprowadzeniem do eksploatacji nowych złóż w Afryce. W 2009 roku Arabia Saudyjska planuje zwiększyć produkcję do 12 mln b/d. Średnią cenę baryłki ropy Brent w 2009 roku EIU określa na poziomie 50 dol./b, w 2010 – 46 dol./b, zaś w 2011 – 44 dol./b [20]. Należy jednak pamiętać, że w sytuacji wystąpienia gwałtownych zakłóceń podaży charakterystycznych w ostatnich dwóch latach wartość ropy naftowej może przekroczyć w nadchodzącym okresie 70 dol./b.

Wysoki poziom cen ropy naftowej utrzymujący się w ostatnich latach w świecie miał wpływ na gospodarkę światową. W roku 2007 według OPEC wzrost gospodarczy osiągnie 4,4% [18]. Duży wpływ na obniżenie poziomu tego wzrostu będą miały kraje OECD, w których nastąpi spadek o 0,7% w stosunku do okresu poprzedniego.

Popyt na ropę naftową w roku 2007 według prognoz Międzynarodowej Agencji Energii wyniesie 85,8 mln b/d [16]. Utrzymujące się zapotrzebowanie na ten surowiec przy wyrównanym poziomie podaży będzie sprawiać, że każdy niewielki bezpośredni lub pośredni wstrząs na rynku przyczyni się do wzrostu ceny. Rozbieżność jaka występuje między stanem pożądanym a rzeczywistym, stanowi istotny czynnik determinujący rynek [2]. W przyszłości na wzrost popytu na ropę naftową będą wpływać rozpoczęte bądź planowane inwestycje w przemyśle przetwórczym (razem około 20 rafinerii – w Chinach, w Indii, w Arabii Saudyjskiej, w Iranie, w Stanach Zjednoczonych oraz w krajach Ameryki Łacińskiej) [3].

Ekspertsi przewidują, że w roku 2007 nastąpi wzrost globalnej wielkości podaży ropy naftowej poza kontrolą OPEC. Wielkość wydobycia przewyższy w niewielkim stopniu poziom popytu, kształtując ceny światowe. Podaż w tych krajach wyniesie 50,3 mln b/d [16]. Stanowić to będzie wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 mln b/d. Najwyższy przyrost zostanie odnotowany w Afryce (500 tys. b/d), w krajach byłego ZSRR (500 tys. b/d) oraz Ameryce Łacińskiej (200 tys. b/d). Związku z tym istotną będzie postawa krajów OPEC, których pozycja od 1 stycznia 2007 r. umocniła się dzięki przyjęciu do swoich struktur Angoli. Organizacja będzie starała się utrzymać cenę w okolicy 60 dol./b. Jednak planowany wzrost podaży w innych regionach świata przy spadku dynamiki wzrostu gospodarczego będzie wpływał na obniżenie poziomu ceny.

Dużym zagrożeniem na światowym rynku ropy naftowej w najbliższych latach będzie nierównomierny podział dochodów, przy utrzymującym się wysokim przyroście ludności, co będzie wpływać na napięcia społeczne. Ropa naftowa stała się obecnie jednym z instrumentów polityki zagranicznej. Stanowiąc niekiedy jedyny argument zarówno w rozwiązywaniu problemów wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Rosja już dawno uświadomiła sobie rolę ropy jako narzędzia politycznych nacisków. Konsekwentnie umacnia swoją dominację w sektorze energetycznym [7]. Podobna sytuacja kształtuje się w Arabii Saudyjskiej, w Nigerii, Wenezueli oraz w Sudanie, gdzie istnieje władza oparta na rządach autorytarnych.

Istotną rolę w procesie kształtowania cen ropy naftowej będą miały utrzymujące się konflikty o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym na Bliskim Wschodzie oraz w Nigerii, które niekiedy są efektem zaangażowania krajów trzecich. Nie bez znaczenia na cenę ropy naftowej będzie proces nacjonalizacji przemysłu naftowego w Wenezueli.

Bardzo ważną rolę będą odgrywać również kraje byłego ZSRR ze względu na posiadane zasoby ropy. Obecnie są postrzegane jako alternatywne źródła dostaw mające na celu zapewnienie przyszłego bezpieczeństwa energetycznego największym importerom. Kraje te są poddawane silnym naciskom ze strony państw rozwiniętych.

Wahania cen będą uzależnione również od warunków pogodowych w okresie zimowym i letnim, wartości dolara oraz poziomu zapasów surowców energetycznych w krajach rozwiniętych.

LITERATURA

- [1] Kaliski M., Jedynak Z.: *Czynniki kształtujące ceny ropy naftowej w świecie w roku 2005*. Rocznik AGH Wiertnictwo Nafta Gaz, 23/1, 2006
- [2] Kaliski M., Jedynak Z.: *Światowy rynek ropy naftowej a marketing. Prawo, zarządzanie, marketing*, pod red. Białkiewicz J., Kraków, Wyższa Szkoła Handlowa 2006
- [3] Malinowski D.: *Boom na nowe rafinerie*. Gazeta Wyborcza, <http://www.gazeta.pl>, nr 117, 20 maja 2006
- [4] Malinowski D.: *Po śmierci Zarkawiego ropa staniała tylko na moment*. Gazeta Wyborcza, <http://www.gazeta.pl>, nr 135, 10 czerwca 2006
- [5] Trześnioski Z.: *OPEC rozrasta się na Czarnym Lądzie. Angola w kartelu*. Nowoczesne Technologie w Przemysle, nr 6(6), grudzień 2006 / styczeń 2007
- [6] Wróbel Ł.: *Rosja obniża prognozy ceny ropy*. Gazeta Prawna, <http://www.gazeta-prawna.pl>, 19 luty 2007
- [7] Yergin D.: *Wielkie buzowanie*. Newsweek Polska, 2/2007, 14 stycznia 2007
- [8] Zawadzki M.: *Razem przeciw Iranowi?* Gazeta Wyborcza, <http://www.gazeta.pl>, nr 14, 17 stycznia 2006
- [9] *Short – Term Energy Outlook*, Energy Information Administration, <http://eia.doe.gov>, luty 2007
- [10] *Ceny ropy najniższe od pół roku, paliwa potanieją za miesiąc*, Polski Portal Finansowy Bankier, <http://www.bankier.pl>, 26 września 2006
- [11] *Ceny ropy rosną po zaskakujących danych o spadku zapasów*, Polski Portal Finansowy Bankier, <http://www.bankier.pl>, 23 marca 2006

- [12] *Ceny ropy rosną przed nadzwyczajnym posiedzeniem OPEC*, Polski Portal Finansowy Bankier, <http://www.bankier.pl>, 16 października 2006
- [13] *Notowania ropy powróciły poniżej 61 USD*, Polski Portal Finansowy Bankier, <http://www.bankier.pl>, 23 lutego 2006
- [14] *Po jednym dniu spadków cena ropy powraca w okolice 68 USD*, Polski Portal Finansowy Bankier, <http://www.bankier.pl>, 10 kwietnia 2006
- [15] *BP Statistical Review of World Energy*, British Petroleum, <http://www.bp.com/statisticalreview>, czerwiec 2006
- [16] *Oil Market Report*, International Energy Agency, <http://www.iea.org>, styczeń 2007
- [17] *Annual Statistical Bulletin 2005*, Organization of the Petroleum Exporting Countries, <http://www.opec.org>, 2006
- [18] *Market Indicators as at End*, Organization of the Petroleum Exporting Countries, <http://www.opec.org>, listopad 2006
- [19] *Monthly Oil Market Report*, Organization of the Petroleum Exporting Countries, nr 1–12, 2006, 1–2, <http://www.opec.org>, 2007
- [20] *EIU: średnioroczna cena ropy Brent w 2007 roku 58,75 USD/b*, Puls Biznesu, <http://www.pulsbiznesu.pl>, 30 stycznia 2007